

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж1 5328/23
26.4.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Гордане Тошић, председника већа, Љиљане Милосављевић и Милице Аксентијевић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драган Васић, адвокат из Београда, ул. Бреза бр. 1/11, против туженог Јавног комуналног предузећа „Београдски водовод и канализација”, са седиштем у Београду, ул. Кнеза Милоша бр. 27, чији је пуномоћник Свето Раковић, адвокат из Београда, ул. Јозе Шћурле бр. 28б, ради утврђења и враћања на рад, одлучујући о жалби туженог, изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П1 5529/21 од 20.4.2023. године, у седници већа одржаној дана 26.4.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П1 5529/21 од 20.4.2023. године у ставовима од првог до тридесетпрвог изреке и жалба туженог у том делу **ОДБИЈА**, као неоснована.

УКИДА СЕ решење о трошковима поступка, садржано у ставу тридесетдругом изреке пресуде Првог основног суда у Београду П1 5529/21 од 20.4.2023. године, и предмет у том делу **ВРАЋА** првостепеном суду, на поновни поступак.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду 5529/21 од 20.4.2023. године, ставом првим изреке дозвољено је објективно преиначење тужбе као у поднеску од 28.12.2022. године. Ставом другим изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је утврђено да је ништав Уговор о обављању привремених и повремених послова, заведен код туженог под бр. 35616 I 6-1 од 5.8.2014. године, закључен између туженог и тужиоца, те да исти не производи правно дејство. Ставом трећим изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је утврђено да је ништав Уговор о обављању привремених и повремених послова, заведен код туженог под бр. 55894 I 6-1 од 12.11.2014. године, закључен између туженог и тужиоца, те да исти не производи правно дејство. Ставом четвртим изреке

послова, заведен код туженог под бр. 52014 од 26.8.2019. године, закључен између туженог и тужиоца, те да исти не производи правно дејство. Ставом деветнаестим изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је утврђено да је ништав Уговор о обављању привремених и повремених послова, заведен код туженог под бр. 82240 од 24.12.2019. године, закључен између туженог и тужиоца, те да исти не производи правно дејство. Ставом двадесетим изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је утврђено да је ништав Уговор о обављању привремених и повремених послова, заведен код туженог под бр. 20947 од 24.4.2020. године, закључен између туженог и тужиоца, те да исти не производи правно дејство. Ставом двадесетпрвим изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је утврђено да је ништав Уговор о обављању привремених и повремених послова, заведен код туженог под бр. 23950 од 22.5.2020. године, закључен између туженог и тужиоца, те да исти не производи правно дејство. Ставом двадесетдругим изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је утврђено да је ништав Уговор о обављању привремених и повремених послова, заведен код туженог под бр. 30612 од 25.6.2020. године, закључен између туженог и тужиоца, те да исти не производи правно дејство. Ставом двадесеттрећим изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је утврђено да је ништав Уговор о обављању привремених и повремених послова, заведен код туженог под бр. 36947 од 20.7.2020. године, закључен између туженог и тужиоца, те да исти не производи правно дејство. Ставом двадесетчетвртим изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је утврђено да је ништав Уговор о обављању привремених и повремених послова, заведен код туженог под бр. 44484 од 21.8.2020. године, закључен између туженог и тужиоца, те да исти не производи правно дејство. Ставом двадесетпетим изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је утврђено да је ништав Уговор о обављању привремених и повремених послова, заведен код туженог под бр. 52488 од 24.9.2020. године, закључен између туженог и тужиоца, те да исти не производи правно дејство. Ставом двадесетшестим изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је утврђено да је ништав Уговор о обављању привремених и повремених послова, заведен код туженог под бр. 59543 од 23.10.2020. године, закључен између туженог и тужиоца, те да исти не производи правно дејство. Ставом двадесетседмим изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је утврђено да је ништав Уговор о обављању привремених и повремених послова, заведен код туженог под бр. 2559 од 19.1.2021. године, закључен између туженог и тужиоца, те да исти не производи правно дејство. Ставом двадесетосмим изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је утврђено да је ништав Уговор о обављању привремених и повремених послова, заведен код туженог под бр. 38743 од 24.6.2021. године и Анекс I, заведен код туженог под бр. 62353 од 4.10.2021. године, закључени између туженог и тужиоца, те да исти не производе правно дејство. Ставом двадесетдеветим изреке усвојен је тужбени захтев, па је утврђено да је тужилац засновао радни однос на неодређено време код туженог, ради обављања послова „...”, почев од 28.7.2014. године, што је тужени дужан да призна и трпи. Ставом тридесетим изреке, утврђено је да је тужиоцу незаконито престао радни однос на неодређено време, ради обављања послова „...” код туженог, дана 30.11.2021. године, и то истеком периода на који је био закључен ништав Уговор о обављању привремених и повремених послова, заведен код туженог под бр. 38743 од 24.6.2021. године. Ставом тридесетпрвим изреке, обавезан је тужени да тужиоца врати на рад и реинтегрише у процес рада. Ставом тридесетдругим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу надокнади трошкове парничног поступка у износу од 2.259.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана наступања услова за извршење, па до исплате.

Против наведене пресуде тужени је благовремено изјавио жалбу, побијајући је у целости, због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на жалбу туженог.

Испитујући првостепену пресуду у границама овлашћења прописаних одредбама члана 386. Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, број 72/11...18/20), Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба туженог делимично основана.

У првостепеном поступку, у потврђеном делу, нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка прописане одредбама члана 374. став 2. тачке 1, 2, 3, 5, 7. и 9. Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности, као ни друге битне повреде одредаба парничног поступка, на које се указује у жалби туженог.

Према чињеничном стању, утврђеном у поступку пред првостепеним судом, тужилац је код туженог у периоду од 28.7.2014. године до 30.11.2021. године обављао рад на основу више закључених уговора о обављању привремених и повремених послова, и то: бр. 35616 I 6-1 од 5.8.2014. године, бр. 55894 I 6-1 од 12.11.2014. године, бр. 11172 I 6-1 од 9.3.2015. године, бр. 33260 I 6-1 од 30.6.2015. године, бр. 66088 I 6-1 од 7.11.2015. године, бр. 1056 I 6-1 од 6.1.2016. године, бр. 27148 од 6.5.2016. године, бр. 52416 од 1.9.2016. године, бр. 80659 од 22.12.2016. године, бр. 28001 од 26.4.2017. године, бр. 55295 од 15.8.2017. године, бр. 95296 од 30.12.2017. године, бр. 27753 од 25.4.2018. године, бр. 60027 од 29.8.2018. године, бр. 902652 од 20.12.2018. године, бр. 23626 од 19.4.2019. године, бр. 52014 од 26.8.2019. године, бр. 82240 од 24.12.2019. године, бр. 20947 од 24.4.2020. године, бр. 23950 од 22.5.2020. године, бр. 30612 од 25.6.2020. године, бр. 36947 од 20.7.2020. године, бр. 44484 од 21.8.2020. године, бр. 52488 од 24.9.2020. године, бр. 59543 од 23.10.2020. године, бр. 2559 од 19.1.2021. године, бр. 38743 од 24.6.2021. године и Анекс I, заведен код туженог под бр. 62353 од 4.10.2021. године. Иако су наведени уговори закључени ради обављања различитих послова, тужилац је током утуженог периода обављао послове ..., систематизованог код туженог, са пуним радним временом и обављао је потпуно исте послове као и запослени код туженог на наведеном радном месту на неодређено време. Из Правилника о организацији и систематизацији послова код туженог, број 22321-I од 13.5.2010. године, Правилника о систематизацији послова код туженог, број 33780-I од 25.7.2014. године и Правилника о организацији и систематизацији послова код туженог, број 28671-I од 9.6.2015. године, који садрже табеларне приказе систематизованих радних места, утврђено је да су послови радног места ... систематизовани код туженог као трајни и континуирани, а да је тужилац све време обављао послове који одговарају опису тако систематизованог радног места. Током радног ангажовања тужиоца, тужени је примао у радни однос лица која су била ангажована на основу уговора о привременим и повременим пословима, коју чињеницу тужени није оспоравао током поступка. Из исказа сведока ББ и сведока ВВ, којима је суд поклатио веру, утврђено је да је тужени примио преко 10 лица у радни однос на радно место ..., као и да је код туженог у том периоду примљено 470 људи. У периоду од 2015. године до 2020. године,

када је на снази био Закон о буџетском систему, који је прописивао забрану запошљавања код корисника јавних средстава, туженом је у више наврата закључцима Владе Републике Србије дата сагласност за ново запошљавање одређеног броја лица. Тужиоцу је престало радно ангажовање код туженог 30.11.2021. године, истеком периода на који је био закључен Уговор о обављању привремених и повремених послова бр. 38743 од 24.6.2021. године са Анексом I заведеним код туженог под бројем 62353 од 4.10.2021. године.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је оценио да је тужбени захтев тужиоца основан. Тужилац је у спорном периоду код туженог непрекидно обављао исту врсту послова, који су трајни, континуирани и систематизовани послови, због чега радно ангажовање тужиоца код туженог не може да представља рад ван радног односа, већ има карактер радног односа. Сходно наведеном, првостепени суд је закључио да закључени уговори о привременим и повременим пословима представљају симуловане (привидне) уговоре који прикривају уговор о раду као дисимуловани уговор, који важи, јер су за његову правну ваљаност испуњени сви услови, због чега су оспорени уговори о обављању привремених и повремених послова ништави. Такође, првостепени суд је оценио да је без утицаја то што је у уговорима о обављању привремених и повремених послова тужени променио назив и опис послова, јер се језичким изменама не може прикривати иста врста посла, а правну природу уговора не одређује његов назив већ суштина правног односа који је њим заснован, па је применом члана 197. Закона о раду и чланова 13, 66. и 103. Закона о облигационим односима, одлучио као у ставовима другом, трећем, четвртом, петом, шестом, седмом, осмом, деветом, десетом, једанаестом, дванаестом, тринаестом, четрнаестом, петнаестом, шеснаестом, седамнаестом, осамнаестом, деветнаестом, двадесетом, двадесетпрвом, двадесетдругом, двадесеттрећем, двадесетчетвртом, двадесетпетом, двадесетшестом, двадесетседмом, двадесетосмом изреке побијане пресуде.

Како су уговори о привременим и повременим пословима закључени противно члану 197. Закона о раду, првостепени суд је закључио да су испуњени услови из одредбе члана 32. став 2. Закона о раду и утврдио је да је тужилац засновао радни однос на неодређено време код туженог на пословима ..., почев од 28.7.2014. године, као дана ступања на рад на основу најстаријег закљученог уговора о обављању привремених и повремених послова, па је одлучио као у ставу двадесетдеветом изреке побијане пресуде.

Полазећи од тога да је тужилац на основу члана 32. Закона о раду засновао радни однос код туженог на неодређено време даном ступања на рад, првостепени суд је закључио да је тужиоцу незаконито престао радни однос дана 30.11.2021. године, истеком периода на који је био закључен ништав уговор о обављању привремених и повремених послова бр. 38743 од 26.6.2021. године са Анексом I заведеним код туженог под бројем 62353 од 4.10.2021. године, јер се радни однос на неодређено време може отказати само на законом прописан начин и из законом прописаних разлога, што у конкретном случају није учињено, па је одлучено као у ставу тридесетом изреке побијане пресуде.

Како је првостепени суд утврдио да је тужиоцу престао радни однос без правног основа, на захтев тужиоца као запосленог обавезао је туженог на основу одредбе члана

191. став 1. Закона о раду да тужиоца врати на рад, па је одлучио као у ставу тридесетпрвом изреке побијане пресуде.

Првостепени суд је ставом првим изреке побијане пресуде дозволио објективно преиначење тужбе као у поднеску од 28.12.2022. године, на основу одредбе члана 199. став 2. Закона о парничном поступку, у коме је тужилац на основу околности настале након подношења тужбе и то закључењем анекса уговора о раду од 4.10.2021.године и престанка радног ангажовања код туженог дана 30.11.2021.године, тражио и да се утврди да је ништав наведени анекс уговора о раду, да му је незаконито престао радни однос, као и да се врати на рад, јер је оценио да је поступање по преиначеној тужби целисходно за коначно решење односа међу парничним странкама и да неће знатно продужити трајање парнице, иако се тужени преиначењу противио.

На правилно и потпуно утврђено чињенично стање, првостепени суд је, у потврђеном делу, правилно применио материјално право и за своју одлуку дао довољне и јасне разлоге, које у свему прихвата и другостепени суд.

Према посебним правилима о раду ван радног односа из члана 197. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр.24/05...75/14), послодавац може за обављање послова који су по својој природи такви да не трају дуже од 120 радних дана у календарској години да закључи уговор о обављању привремених и повремених послова са: незапосленим лицем; запосленим који ради непуно радно време – до пуног радног времена; корисником старосне пензије. Уговор из става 1. овог члана закључује се у писаном облику.

Одредбом члана 191. став 1. истог закона, прописано је да ако суд у току поступка утврди да је запосленом престао радни однос без правног основа, на захтев запосленог одлучиће да се запослени врати на рад, да му се исплати накнада штете и уплате припадајући доприноси за обавезно социјално осигурање за период у коме запослени није радио.

Поштујући наведене одредбе Закона о раду, послодавац може да закључи уговор за рад ван радног односа са одређеним лицем само ради обављања послова који актом о систематизацији послодавца нису систематизовани, односно за обављање послова који по својој природи трају најдуже 120 радних дана у календарској години и привременог су или повремених карактера, зависно од тога да ли трају континуирано, у једном временском периоду или с времена на време.

У циљу заштите права на рад, као основног људског права, одредбом члана 32. став 1. Закона о раду, прописано је да се уговор о раду закључује пре ступања запосленог на рад, у писаном облику. Одредбом става 2. истог члана је прописано да ако послодавац са запосленим не закључи уговор о раду у складу са ставом 1. овог члана, сматра се да је запослени засновао радни однос на неодређено време даном ступања на рад.

У конкретном случају, тужилац је непрекидно обављао истоврсне послове ..., по уговорима закљученим противно правилима из члана 197. Закона о раду, за обављање послова који не представљају привремене ни повремених послове, па радно ангажовање

тужиоца има карактер радног односа. Како је тужилац даном ступања на рад код туженог 28.7.2014. године засновао радни однос на неодређено време, у смислу одредбе члана 32. став 1. Закона о раду, а радни однос му је престао истеком периода на који је био закључен ништав Уговор о обављању привремених и повремених послова бр. 38743 од 24.6.2021. године са Анексом I заведеним код туженог под бројем 62353 од 4.10.2021. године, правилно је првостепени суд закључио да је тужиоцу незаконито престао радни однос и применом одредбе члана 191. став 1. Закона о раду на захтев тужиоца обавезао туженог да тужиоца врати на рад и да га реинтегрише у процес рада. Стога неосновано тужени у жалби указује да није основан тужбени захтев тужиоца за враћање на рад.

Радни однос на неодређено време је правило, а радни однос на одређено време изузетак, који се у смислу одредбе члана 37. Закона о раду може засновати само када постоје објективни разлози који су оправдани роком или извршењем одређеног посла или наступањем одређеног догађаја, за време трајања тих потреба. У конкретном случају, послови поверени тужиоцу немају карактер послова из члана 37. став 1. Закона о раду, јер његово ангажовање није било узроковано објективним разлогом који је оправдан роком извршења, наступањем догађаја, односно ради замене привремено одсутног запосленог, већ је тужилац био ангажован за рад на систематизованом радном месту за које је постојала стална потреба.

Супротно наводима жалбе туженог, првостепени суд је правилно закључио да побијани уговори о обављању привремених и повремених послова представљају симуловане (привидне) уговоре, у смислу члана 66. Закона о облигационим односима, јер се њима прикрива уговор о раду, као дисимулован уговор, у смислу одредбе члана 66. став 2. Закона о облигационим односима, који важи, јер су за његову правну ваљаност испуњени сви услови.

Неосновани су жалбени наводи туженог о учињеној битној повреди поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, јер је изрека првостепене пресуде у потврђеном делу разумљива и не противречи разлозима датим о свим битним чињеницама, који су јасни и непротивречни, а о битним чињеницама не постоји противречност ни између онога што се у разлозима пресуде наводи о садржини изведених доказа и самих тих доказа, па пресуда нема недостатака због којих се не може испитати.

Неосновано се жалбом туженог указује на погрешну примену материјалног права, и с тим у вези, на одредбе Закона о буџетском систему и забрану запошљавања нових лица, с обзиром на чињеницу да је тужени имао могућност за пријем тужиоца у радни однос управо према закону на који се позива, при чему је неспорно током првостепеног поступка утврђено да је туженом више пута дата сагласност за ново запошљавање на основу закључака Владе Републике Србије за давање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава.

Како се ни осталим наводима жалбе туженог не доводе у сумњу правилност и законитост првостепене пресуде у стаовима другом, трећем, четвртном, петом, шестом, седмом, осмом, деветом, десетом, једанаестом, дванаестом, тринаестом, четрнаестом,

петнаестом, шеснаестом, седамнаестом, осамнаестом, деветнаестом, двадесетом, двадесетпрвом, двадесетдругом, двадесеттрећем, двадесетчетвртом, двадесетпетом, двадесетшестом, двадесетседмом, двадесетосмом, двадесетдеветом, тридесетом и тридесетпрвом изреке побијане пресуде, то је пресуда у том делу потврђена.

Потврђено је и решење садржано у ставу првом изреке првостепене пресуде јер је, супротно наводима жалбе туженог, донето правилном применом одредаба члана 199. и 200. Закона о парничном поступку, имајући у виду да је дозвољавање преиначења тужбе у конкретном случају целисходно за коначно решење односа међу странкама и поступак по преиначеној тужби није знатно продужио трајање парнице.

Међутим, одлука о трошковима парничног поступка садржана у ставу тридесетдругом изреке пресуде, којом је суд тужиоцу досудио трошкове за састављање тужбе и образложених поднесака са увећањем од по 50% за сваки следећи тужбени захтев, не може се сматрати правилном, на шта тужени основано указује у жалби. Ово из разлога јер је првостепени суд одлучујући о накнади трошкова који припадају тужиоцу пропустио да цени да ли су тужбени захтеви за које је тужиоцу признао увећање за по 50%, повезани тужбени захтеви који проистичу из истог чињеничног основа, а од чега зависи правилна примена тарифног броја 13 Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, због чега је решење о трошковима поступка укинато.

У поновном поступку, првостепени суд ће отклонити недостатке на које је указано и поново одлучити о захтеву тужиоца за накнаду трошковима поступка.

Из наведених разлога, Апелациони суд у Београду је применом одредаба члана 390. и 401. тачка 3. Закона о парничном поступку (“ Службени гласник РС”, бр.72/11...18/20), одлучио као у изреци ове пресуде.

**Председник већа-судија
Гордана Тошић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић**